

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเรียนการสอนตั้งแต่ครั้งโบราณยึด สฺ จิ ปุ ลี เป็นหัวใจของการศึกษา เป็นกระบวนการของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติ โดยจัด สฺ ซึ่งย่อมาจาก สุตตะ แปลว่า ฟัง ไว้อันดับแรก ในแต่ละวันคนเราใช้ทักษะการฟังถึงร้อยละ 45 ทักษะการพูดร้อยละ 30 ทักษะการอ่านร้อยละ 16 และทักษะการเขียนร้อยละ 9 (วิจิตร อวาทกุล 2524 : 71) การฟังมีความสำคัญมากในการติดต่อสื่อสาร ถ่ายทอดความคิด ประสบการณ์ และเรื่องราวต่าง ๆ นักการศึกษาวิชาการวาณิช (วิรัช ลภีรัตนกุล 2526:128) พบว่า ความล้มเหลวของการสื่อสารด้วยถ้อยคำ (Verbal Communication) เกิดจากการล้มเหลวในการฟังมากที่สุด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ฟัง หากเป็นผู้ฟังที่ดี มีความพร้อม ความสนใจ มีสมาธิและสติปัญญา สามารถเข้าใจความหมายของเรื่องราวได้ต่อเนื่อง ตลอดจนการใช้ความคิดและเหตุผลประเมินข้อความที่ได้ฟังมาอย่างพินิจพิจารณา และมีการตอบสนอง การฟังก็จะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (บันลือ พงษ์เกษวัน 2522:41, 45; พงษ์ นันทาคินทร์, เอกสารประกอบคำบรรยาย)

คนส่วนใหญ่เชื่อกันว่า คนตาบอดมีสติสัมปชัญญะดีกว่าคนปกติ เนื่องจากในการเรียนการสอนของคนตาบอดต้องใช้การฟังเป็นสำคัญ การขาดทักษะสัมผัสทำให้คนตาบอดสามารถฝึกฝนและใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากสัมผัสที่มีอยู่สนใจและเอาใจใส่ต่อตัวชี้แนะ (Cue) แม้จะเป็นเพียงสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ผ่านเข้ามา (within และ Halpin อ้างถึงใน ชูชีพ อ่อนโคกสูง 2527:117; Telford and Sawrey 1977:377) การฟังเสียงกระตุ้นจากผู้อื่นหรือสิ่งอื่นจึงทำให้คนตาบอดมีความไวในการใช้หูรับรู้เสียงต่าง ๆ ได้ดีกว่า

คนปกติ รวมทั้งสามารถจำแนกความแตกต่างของความรู้สึกของผู้พูดจากน้ำเสียง ว่ามีความรู้สึกพอใจหรือไม่เพียงใด (วารนัทธ์ กุพันธ์ศรี 2526: 133)

การใช้สื่อการสอน เป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนมากขึ้น เทปบันทึกเสียงจึงมีบทบาทอย่างมากในการใช้สื่อสัมผัสของคนตาบอด เนื่องจากเป็นสื่อที่ใช้ถ่ายทอดประสบการณ์ทางการฟัง อาศัยเสียงพูด เสียงดนตรี และเสียงประกอบดำเนินเรื่อง ทำให้เกิดความเข้าใจในการฟัง (จิระพันธ์ เดมยะ 2524: 9; Heinrichs อ้างถึงใน วิเชียร โฉมภาค 2524: 21) ผู้ฟังจะนำเสียงที่ได้ยินมาทำให้เกิดความหมายสัมพันธ์กับเนื้อหา การใช้เสียงดนตรีและเสียงประกอบ เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่สร้างจินตภาพให้กับผู้ฟัง โดยเฉพาะการฟังของคนตาบอดต้องอาศัยจินตนาการช่วย (โสภภาพรรณ สุนทรรัตน์ 2515: 1) หากได้นำเสียงประกอบเข้ามาจะทำให้เกิดความเป็นจริงมากขึ้น เสียงดนตรียังก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียด ความรู้สึกหรืออารมณ์ต่าง ๆ ที่เราได้รับจากเสียงดนตรีทำให้เกิดมโนภาพ เรื่องราวต่าง ๆ ได้ โดยไม่ต้องใช้คำหรือเนื้อร้องเสมอไป (โกวิทย์ ชันธุศิริ 2518: 4-5) และยังสร้างความทรงจำได้ดีกว่าคำพูดธรรมดาถึง 4 เท่า (เสรี วงษ์มณฑา ม.ป.ป. : 44-45) เห็นได้จากการที่มีนักเรียนนักศึกษาจำนวนไม่น้อยชอบศึกษาไปด้วยฟังดนตรีไปด้วย (Hepler 1966: 419-420 อ้างถึงใน จรุงชาติ ศุภนิชฌ์นาม 2524: 2)

เรย์มอน ยูวอน (Euvon 1979: 1220-A) ทดลองประสิทธิภาพของดนตรีและเสียงประกอบที่มีต่อความเข้าใจในการฟังของนักเรียนชั้นประถมศึกษาระดับ 4 จำนวน 170 คน โดยนำเรื่อง ๆ หนึ่งมาบันทึกพร้อมดนตรีและเสียงประกอบ อีกเรื่องหนึ่งใช้คำบรรยายเพียงอย่างเดียว ปรากฏว่าการใช้เทปคำบรรยายที่มีเสียงดนตรีและเสียงประกอบ จะช่วยเพิ่มความเข้าใจในการฟังและความจำสะสม สอดคล้องกับ สุกตัญญู สิริสุขะ (2524) ซึ่งทำการวิจัยเกี่ยวกับเสียงประกอบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนภาษาอังกฤษจากเทปคำบรรยายที่ใช้เสียงประกอบดีกว่าผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากเทปคำบรรยายที่ไม่ใช้เสียงประกอบ โดยสุกตัญญู ใช้เรื่อง 4 เรื่องทำการทดลอง ได้ผลตามข้อสรุปดังกล่าว 3 เรื่อง แต่มีเพียงเรื่องเดียวที่

ปรากฏว่า การใช้เทป 2 แบบนี้มีผลไม่แตกต่างกันซึ่งผู้วิจัยให้เหตุผลว่า อาจเป็นเพราะเนื้อหามีความชัดเจน ไม่มีความจำเป็นต้องใช้เสียงประกอบ

นอกจากนี้ ยังมีการวิจัยเกี่ยวกับเสียงประกอบอีกมาก ที่แสดงให้เห็นประโยชน์ของเสียงประกอบ ถึงแม้ผลการวิจัยที่ได้จะ ไม่มีผลต่อปริมาณการเรียนรู้และความคงทนในการจำโดยตรง แต่ผู้วิจัยก็ยืนยันว่า เสียงประกอบมีผลในแง่ของอารมณ์และความชอบ ซึ่งมีส่วนช่วยให้เกิดการเรียนรู้โดยทางอ้อม (พงศ์นิพนธ์ นันทสุนทร 2528; จรุงชาติ ศุภนิษฏ์นาม 2524; ไตรรงค์ เจริญกิจ 2522; สมชาย ยิ้มพันธ์ 2519; เลิศ อานันทนะ 2518; โสภภาพรณ สุนทรรัตน์ 2515; Freebourne and Fleischer 1957; 107 - 109; Schwartz 1971 : 5677 - A)

อย่างไรก็ตามเสียงดนตรีและเสียงประกอบที่มีคุณค่าเหล่านี้อาจเปลี่ยนเป็นเสียงรบกวน (Noise) ได้ แม้เสียงดนตรีก็อาจเป็นเสียงที่ไม่พึงปรารถนา หากไม่ถูกรสนิยมของผู้ฟัง หรือผู้ฟังนั้นต้องการความเงียบสงบ (วิชา ศิริสุข 2523 : 1) เสียงเหล่านี้หากดังและคงอยู่นานเกินไป อาจทำให้ปวดประสาทหู หนาวหู หรือหงุดหงิดใจ มีผลต่อร่างกายและจิตใจ และส่งผลต่อไปยังประสิทธิภาพในการทำงานของมนุษย์ อิทธิพลของเสียงรบกวนที่มีต่อการทำงาน (Poulton 1978 : 1069 - 1078) มีทั้งการลดประสิทธิภาพของการทำงานจากการกลบเสียง (Breadbent 1958 อ้างถึงใน วิชา ศิริสุข 2523 : 14) และการเพิ่มประสิทธิภาพของงาน เนื่องจากเสียงรบกวนกลายเป็นเสียงที่ช่วยกระตุ้นในการทำงาน (Davies and Hockey 1966 : 381 - 389)

ในกระบวนการสื่อสาร แบบจำลองการสื่อสารของแชนันและวีเวอร์ (สวิตต์ ยมาภัย และระวีวรรณ ประกอบผล, ผู้แปล 2528 : 27) อธิบายว่าเสียงรบกวน (Noise) เป็นสิ่งที่เข้ามารบกวนหรือขัดขวางการสื่อสาร ทำให้ผู้รับสาร รับสารที่ถ่ายทอดมาผิดจากความเป็นจริง และหากสารที่ผู้รับมีความคุ้นเคยหรือได้ยินได้ฟังซ้ำซากบ่อยครั้งเกินไป ผู้รับสารก็อาจจะไม่สนใจที่จะรับสาร ขณะเดียวกันตัวสารที่สลับซับซ้อนจนเกินไปใน

กลวิธีการนำเสนอ การเรียบเรียง หรือการใช้รูปแบบดังกล่าวก็อาจกลายเป็นอุปสรรคแก่ผู้รับสารได้ (สวนิต ยมาภัย 2526 : 99)

จากความเป็นมาและผลการวิจัยข้างต้น เกี่ยวกับการใช้เสียงประกอบในการเรียนการสอน เป็นผลที่ได้จากการทดลองกับผู้ที่มีการรับรู้ปกติ ผู้วิจัยจึงใคร่จะศึกษาเรื่องนี้กับนักเรียนตาบอด ซึ่งไม่สามารถใช้สายตารับรู้ได้เช่นเดียวกับเด็กปกติ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตาบอดชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากเทปเสียงสารคดีที่มีและไม่มีเสียงประกอบ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตาบอดชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากเทปเสียงสารคดีที่มีและไม่มีเสียงประกอบ

สมมติฐานในการวิจัย

นักเรียนตาบอดที่ฟังเทปเสียงสารคดีที่มีเสียงประกอบและไม่มีเสียงประกอบ มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนตาบอดชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จาก 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ และ โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่

คำจำกัดความ

คนตาบอด หมายถึง ผู้ที่มีสายตานิการจนกระทั่งไม่สามารถได้รับการศึกษาโดยใช้สายตาได้ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา 2521 : 2)

เสียงประกอบ หมายถึง เสียงดนตรี และเสียงประกอบอื่น ๆ ที่ทำขึ้นเพื่อประกอบรายการ (สุทัศนีย์ สิริสุขะ 2524 : 19)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการผลิตและพัฒนาสื่อทางโสตสำหรับนักเรียนตาบอด
2. เพื่อกระตุ้นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของนักเรียนตาบอด ให้เพิ่มความสนใจในการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนตาบอดมากขึ้น